

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 6.

Fylke: Troms.

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Millesjø

Emne: Folkelege musikkinstrument

Bygdelag: —

Oppskr. av: Carl Berthelsen.

Gard: Starrletten

(adresse): Tårthols 50, Tramsø.

G.nr. 9. Br.nr. 1.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Ja.

B. Eller om den er etter andre heimsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Det blir lite av besvarelse til nær-
varende emne.

Balk. A.

1) Dette gjelder ^{VII} Salmodikon. Instrumet
var i sent sam omkring 1800 (måske senere)
bruggel av lærer og Kirkesanger i herredet, Ole
Skudnes Hansen - med skoleinstrumentsingen.

Instru. bestod av Parra, en tarm streng, skive,
bølge og tabeller til pålegg med stam- og mallopp-
retning eller riffernoter.

2) Vides ikke for ovennevnte lærers vedkom-
mende. Det skal dog nemnes at min far fikk
en salmodikon arbeidet av Ole Evensen
på Paktvejard i Tramsøgründ. Det var ved
år 1878?. Mine to eldste søstre var vel litt
musikalst. I hvertfall var den eldste en sang-
fugl. De to piken lærte sig å spille og syngre en del
del sangen eller en riffer notebok for en
smukt sangbok "Pilgrims Sanger". Denne bok
var bruggel av en flott disscutane i herredet,
- senere organisert og anerkjendte baptistmenighet.
En annen sangbok med underlagt riffernoter
til l. vers, var "Budliga Sanger" av den

Kjendte engelske sanger Tra D. Parker.
 Også denne sangbok var med svensk tekst.
 Vi ble da fortrolig med svensk språk fra våre
 barndoms an. - Opplysningsarbeidet ved 1885-
 salst, en salmadikhan til en nabogutt. Dette skien
 måstet fra mine søsters instrumenter. Tidene
 ca. år 1897 var disse instu. ikke vant i bruk in-
 nen herredet. - Så ble det tatt til med "Guitaren".

3) Skidetak hermed anenfor.

4) Salmadikhan, dimensjoner: Lengde ca. 70 cm.
 Bredder ca 10-12 cm. Høyde ca. 6-7 cm. Instr. sam-
 stad på hardt, hadde ikke bunn. Det var tykke
 grammaterialer. Sp. 5)

6) I svenske ender var laget en trekklass som fylde
 ut bredden og var litt like i alle 4 karene. Denne
 klass var til støtte for strømen som spunde strungen.
 I høyre ende av "Kassen" var alle gitteret en
 stift til feste for strungen og litt fra denne stift
 - salid som den var, ratter "hesten" under strungen
 så denne ble holdt ca. 2 cm. over kassens oven-
 flate. Denne kam strungen ca. 1/2 cm. over den
 ca 2 cm. bred og 1 cm. høye 2 - - notespile med
 sine buestrungen (hærehånd an 1 cm. m. tykk
 messingtråd. Jfr. Gitaren -

7 a. Tannstrung. b. Van å kjøpt i Tronro i
 fjene nr. 14/14 km. Ikke heimelege - c. Trinn.

8. Ikke såvitt vites.

9. En stad framføre hardet den S. var plarede.
 Faste m. høye hånd høgen - fjalinhøge og den

Tredje sida

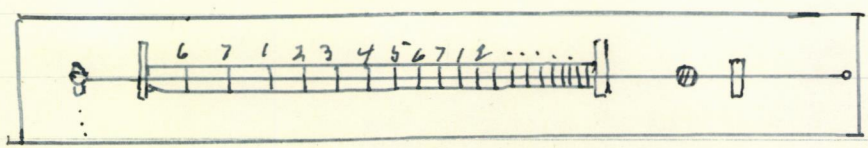
ble fört bare litt impan "herber" kuan det i
Karrus lätth - anenplate, war et mindt ca. 3 em.
bredd hull - . Svart angün her, bare Saluo-
dikau.

- 10) Ikke skild her.
- 11) Ikke Saluodikau.
- 12) Ikke skild her.
- 13) ~ ~ ~

Her skal nævnes at Saluodikau vel
er i brug på sine steder. I Kring-
kastings program fra mandag 22. ds. Ke. 21. fo.
"Fareddrens kvarter. Når skal Petter begynde
"spille"? "hørte jeg nemlig, naar and ane musik
instrumentet Saluodikau".

- Hvorvidt gripebredd hadde hånd for
balancen erindres ikke.

Provisarisk riss. Vinen ikke skalau i
riktig forhold. Måske det ikke.

Skuaen

Hesku

: Tabellene ble laget anen på 2. faste skala

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Målestudier riss.

Balk B. Julst.

Balk C. X.

almindelig stert horn og geitebovkk
 har vært brukt til signal for måltid, når
 arbeidsfalket var lengere stykke fra gården.
 Hornet kunne være åpnet i den ene enden
 som i den andre, men enkelte laget det med
 en tykk "lange" av tre. Da var det ikke
 leppene som laget lyden - som ved åpnet horn.
 - Liten variasjon i tonen.

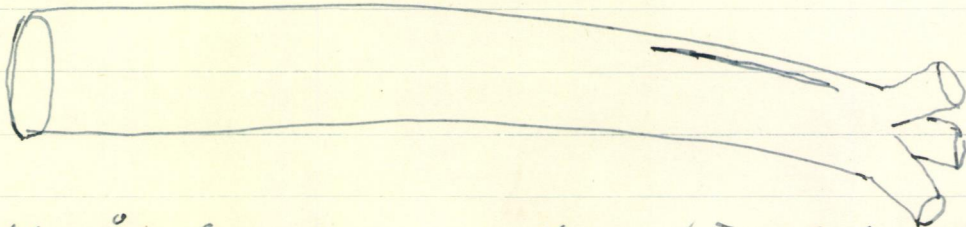
XI.

Sum horn laget vi fløyten av vaa. De var
 bare 10-12 cm. lang og ca. 1,5 cm. tykk. -

Dansken bleu ridd av hæl på den ene enden
 for å skjere lydåren, og så ruller den på tipp
 og sætter stavel. -

Vi laget også fløyte av Ruannesfalk; det
 var meget enkelt retk. I horn utsk de 3

oppgående gruner og satte en fjære i det åpne
 råret. Det var bare å fjære stikken i munnen
 å blåse ut. Helt fjæren måtte være innom leppene.
 - Når en annen unge satte munnen over den frie
 enden og beagdet leppene opp og gaugen - utløste
 gjær lyd - som ved å si mamma, de sa det akku-
 rat "mamma" men som en varierende: part eller

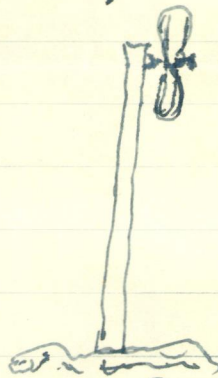

langpauk, på alskens mæder - .

De yngre søgne tok rett og slak en lom^u bød-
nelle, la en strimmel spunt over den ene
siden hjørtenover - den innerste lymæ og selke-
noæ^u - over den ene enden og blæste i den
andre - . Det ble en gjennembragende skarp
lyd til frøyd for musikanter men til farar-
gelse for andre - .

Bare ett til: "Vinnkjeggla".

En fjøl 40 cm. lang 10 cm bred, 2 cm.
tykk ble åkret i vri som propell. Mitt i
apparatet satte hull med en jernroe lagt
over. En spiken satt i en slår, og en jern-
roe satt inn end, så var fjølestremslet
færdig - Bare det var nokk vinn stykke - .

Platt D.

Har ikke kjennskap til gamle instru-
menter i Hillesjø - eller ellers.

Materiald sendes hermed tilhøve, iver
å kunne gi flere opplysninger om disse ting.

Milser og Orkidegull
Carl Bentzen

23/12-47.